ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
248003

กระบวนการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันโรคอุจจาระร่วง ของชุมชนบ้านสันดินแดง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

เกษมสันต์ กู่วรรณวัตน์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
สิงหาคม 2554

b00252450

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
248003

กระบวนการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันโรคอุจจาระร่วง ของชุมชนบ้านสันดินแดง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

เกษมสันต์ กู่วรรณรัตน์

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ห้องสมุดงานวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
สิงหาคม 2554

218003

2.2 การรับรู้ความรุนแรงของโรคอุจจาระร่วง ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.60 หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.82 หลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มตัวอย่างมีระดับค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ความรุนแรงของโรคอุจจาระร่วงมากกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.3 พฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วง ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.25 หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 หลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มตัวอย่างมีระดับค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วงมากกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

Thesis Title	Process of Health Promotion on Diarrhea Prevention of San Din Daeng Community, Chom Thong District, Chiang Mai Province
Author	Mr. Kasemsan Kuwannarat
Degree	Master of Education (Health Promotion)
Thesis Advisor	Assoc. Prof. Dr. Nimanong Ngamprapasom

ABSTRACT

218003

The objective of this research was to study the process of health promotion on diarrhea prevention of San Din Daeng community, Chom Thong district, Chiang Mai province. The samples group in this research was the group of 30 members of the villagers of San Din Daeng community, Moo 15, Tambon Banlaung, Chom Thong district, Chiang Mai province. The data was collection by interview form, measure of 1) The perceived risk of Diarrheal disease 2) The perceived severity of diarrhea and 3) Behavior to prevent diarrhea. The collected data was analyzed by the percentage, mean, standard deviation, paired sample t-test. The qualitative data was analyzed by the descriptive analysis.

The research result found that:

1. The process of implementation of health promotion includes five steps: 1) the paradigm 2) analysis of diarrhea 3) the project plan 4) the project implementation and 5) monitoring. Found that the samples have to change behavior to prevent diarrhea in a better way. Are eager to participate and cooperate very well in the health and safety of diarrhea.

2. After the process of health promotion activities in four weeks.

2.1 The perceived risk of the diarrhea. Before and after the participants activities of the samples group was found to before the activities have an average of 0.63 after the activities have an average of 0.79. The samples group had higher level of the difference was statistically significant at level 0.05.

248003

2.2 The perceived severity of diarrhea. Before and after the participants activities of the samples group was found to before the activities have an average of 0.60 after the activities have an average of 0.82. The samples group had higher level of the difference was statistically significant at level 0.01.

2.3 Behavior to prevent diarrhea. Before and after the participants activities of the samples group was found to before the activities have an average of 2.25 after the activities have an average of 3.28. The samples group had higher level of the difference was statistically significant at level 0.001.

กระบวนการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันโรคอุจจาระร่วงของชุมชน บ้านสันดินแดง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

เกษมสันต์ กู่วรรณรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
ดร.วันทนีย์ ชวพงค์

.....กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.นิ่มอนงค์ งามประภาสม

.....กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา ไกรพิบูลย์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

.....
รองศาสตราจารย์ ดร.นิ่มอนงค์ งามประภาสม

26 สิงหาคม 2554

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตากรุณา ความช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาเป็นอย่างดีของรองศาสตราจารย์ ดร.นิ่มอนงค์ งามประภาสม ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.วันทนีย์ ชวพงค์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา ไกรพิบูลย์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์ คอยกระตุ้น และสนับสนุนให้ผู้วิจัยมีความกระตือรือร้นในการทำงานวิจัยอย่างไม่ท้อแท้ต่อปัญหาและอุปสรรคในครั้งนี้ จนกระทั่งการวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบนมัสการขอบพระคุณ อนุโมทนา ท่านพระครูสังฆรักษ์ เกรียงไกร ธีรปญฺโญ เลขานุการ ศพอ.วัดบุพพาราม ที่มีความเมตตากรุณาคอยช่วยเหลือ สนับสนุน ชี้แนะในประเด็นที่สำคัญ และให้คำแนะนำที่ดีเป็นประโยชน์ เพื่อให้งานวิจัยชิ้นนี้มีเนื้อหาเสร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบแก้ไข ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา จนทำให้แบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ คุณปรีชา ธนันชัย เลขานุการภาควิชาพลานามัยที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกด้านงานเอกสาร และเร่งรัดในการทำงาน จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

สำหรับในส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรม และการเก็บรวบรวมข้อมูลได้รับความกรุณาและร่วมมืออย่างดีจาก เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหลวง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มชุมชน และกลุ่มชาวบ้านชุมชนบ้านสันดินแดง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และญาติพี่น้องครอบครัวกู่วรรณรัตน์ ที่ได้อุปถัมภ์ให้แรงใจ การสนับสนุน เสียสละทุนทรัพย์ในทุก ๆ ด้าน และเป็นกำลังใจที่ดีงามแก่ผู้วิจัยเสมอมาตลอดระยะเวลาในการศึกษาในครั้งนี้ และขอขอบคุณเพื่อน ๆ สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ รุ่นที่ 16 ทุกคน และน้อง ๆ จากโรงเรียนกาวิละวิทยาลัยทุกคน ที่ร่วมกันช่วยเหลือการจัดกิจกรรมในการดำเนินการศึกษาวิจัยเป็นอย่างดี จนทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ได้

เกษมสันต์ กู่วรรณรัตน์

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ กระบวนการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันโรคอุจจาระร่วงของชุมชนบ้านสันดินแดง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นายเกษมสันต์ กู่วรรณรัตน์

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การส่งเสริมสุขภาพ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. นิ่มอนงค์ งามประภาสม

บทคัดย่อ

218003

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันโรคอุจจาระร่วงของชาวบ้านชุมชนบ้านสันดินแดง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นชาวบ้านชุมชนบ้านสันดินแดง หมู่ที่ 15 ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ 1) การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคอุจจาระร่วง 2) การรับรู้ความรุนแรงของโรคอุจจาระร่วง และ3) พฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้ Paired Samples t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการสร้างเสริมสุขภาพ โดยใช้กระบวนการในการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การปรับกระบวนทัศน์ 2) การวิเคราะห์ปัญหาโรคอุจจาระร่วง 3) การกำหนดแผนงานโครงการ 4) การนำแผนงานโครงการไปปฏิบัติ และ5) การติดตามผล พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วงในทางที่ดีขึ้น มีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพให้ปลอดภัยจากโรคอุจจาระร่วง

2. ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพใน 4 สัปดาห์

2.1 การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคอุจจาระร่วง ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.63 หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.79 หลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มตัวอย่างมีระดับค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคอุจจาระร่วงมากกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สารบาญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบาญตาราง	ญ
สารบาญภาพ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
3. สมมุติฐานในการวิจัย	6
4. ขอบเขตของการวิจัย	6
5. นิยามศัพท์เฉพาะ	7
6. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
1. แนวคิดเกี่ยวกับโรคอุจจาระร่วง	9
2. แนวคิดการป้องกันและควบคุมโรค	18
3. แนวคิดการส่งเสริมสุขภาพ	19
4. แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ต่อภาวะสุขภาพ	24
5. แนวความคิดความเชื่อด้านสุขภาพ	25
6. กระบวนการในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ	28
7. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย	39

สารบาญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 40

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 40

2. รูปแบบการศึกษา 40

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 41

4. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย 43

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล 44

6. การวิเคราะห์ข้อมูล 44

บทที่ 4 ผลการวิจัย 46

ตอนที่ 1 บริบทของชุมชน 46

ตอนที่ 2 กระบวนการสร้างเสริมสุขภาพ 53

ตอนที่ 3 ผลของการดำเนินการกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพ 69

3.1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 70

3.2 การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคอุจจาระร่วงโรค และการรับรู้ความรุนแรงของโรคอุจจาระร่วง 79

3.3 พฤติกรรมในการป้องกันโรคอุจจาระร่วง 85

3.4 สรุปผลของการดำเนินการกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพ 91

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 97

1. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย 98

2. ข้อเสนอแนะ 114

บรรณานุกรม 115

ภาคผนวก 121

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ 122

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 123

ภาคผนวก ค ภาพกิจกรรมกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพ 145

ประวัติผู้เขียน 159

สารบาญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวน และร้อยละ ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง	70
2	จำนวน และร้อยละ ข้อมูลลักษณะประวัติการเป็นโรคของกลุ่มตัวอย่าง	72
3	จำนวน และร้อยละ ลักษณะของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง	76
4	จำนวน และร้อยละ ข้อมูลลักษณะอนามัยพื้นฐานของชุมชน	78
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคอุจจาระร่วงระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง	80
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ความรุนแรงของโรคอุจจาระร่วงก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพกลุ่มตัวอย่าง	83
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วงในด้านพฤติกรรมอนามัยพื้นฐานระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม	85
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วงในด้านพฤติกรรมการบริโภคอาหารระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม	88

สารบาญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วง ในด้านพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม	90
10	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคอุจจาระร่วง ระหว่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพ ของกลุ่มตัวอย่าง	91
11	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย การรับรู้ความรุนแรงของโรคอุจจาระร่วงระหว่าง ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพของ กลุ่มตัวอย่าง	92
12	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย พฤติกรรมการป้องกันโรคอุจจาระร่วงระหว่าง ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพ ของกลุ่มตัวอย่าง	93
13	แผนการโครงการดำเนินงานการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อป้องกัน โรคอุจจาระร่วงของกลุ่มตัวอย่าง	95

สารบาญภาพ

ภาพ		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	39
2	แผนที่ ที่ตั้งและขนาด จังหวัดเชียงใหม่	50
3	แผนที่แสดงขอบเขตการปกครอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่	51
4	แผนผังแสดงที่ตั้งและเส้นทางเข้าสู่ชุมชนบ้านสันดินแดง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่	52
5	ผังความสัมพันธ์ปัญหาโรคอุจจาระร่วงของกลุ่มตัวอย่าง	61